

קול צופיד

מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ניצבים-וילך - תשנ"ז - מאת מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי זְצוּק"ל

מפניו יתברך, ואפילו אם יתרחק ויברח 'עד קצה השמים', לא יעזור לו מאומה. וכנגד זה אם הוא יתרחק מדרך התורה עד כדי כך שיהיה כמו בקצה השמים, יעזור לו הקב"ה לשוב אליו מכל מצב, ובלבד שירצה לשוב בתשובה מרצון גמור.

התשובה שולחת את היסורים על אויביו.

וכן בהמשך כתוב (שם ז' ח') וְנָתַן ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת כָּל הָאֲלֻת הָאֵלֶּה עַל אֹיְבֶיךָ וְעַל שְׂנְאֵיךָ אֲשֶׁר רָדְפְּךָ. וְאַתָּה תָּשׁוּב וְשִׁמְעָתָה בְּקוֹל ה' וְעָשִׂיתָ אֶת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֶנְכִּי מְצַוְךָ הַיּוֹם. גם כאן הכתוב מלמד אותנו שאם אדם עושה עברות בורא משחית לחבל, והמלאכים עולים למעלה ומקטרגים על עם ישראל, ורוצים להביא עליו מכות קללות אלות ויסורים. הקב"ה ברוב רחמיו מונע זאת מהם ואומר להם חכו שמא יחזור בתשובה עד ראש השנה ועד יום הכיפורים, שמא יתעורר לבו במורא ופחד בימים אלו שהם ימים נוראים. (ואמר פעם האדמו"ר הזקן מחב"ד שימים אלו נקראים ימים נוראים משום שחז"ל כינו אותם 'אחרי ארי' כלומר שחדש אלול בא אחרי חדש אב שהוא מזל אריה, ועל אריה נאמר 'אריה ישאג מי לא יירא', לומר שימים אלו מעוררים מורא ופחד, על כן נקראו ימים נוראים). ושמא תאמר, הרי מכת הקטרגים של המקטרגים נוצרו ציוויים וצריכים לחול, ומעתה שהוא חוזר בתשובה מה יהיה על אותם יסורים? לזה אומר הפסוק שיתן הקב"ה את אותם היסורים על אויבך ולעל רודפך אשר רדפוך, שהקב"ה ישלח אותם על האויבים ועל הרודפים. ואפילו אם ישובו ישראל הנמצאים בגלות בין האומות בתשובה, יסייעו ליושבי ארץ ישראל על ידי שהייסורים שנגזרו עליהם יחולו על השונאים שלהם וען הרודפים אותם.

מפני מה החמיצו מאה חביות יין לרב הונא?

הגמרא (ברכות ה' ע"ב) מביאה מקרה על רב הונא שהפסיד מאה חביות יין שנהפכו לו לחומץ. "רב הונא תקיפו (פרש"י: 'החמיצו') ליה ארבע מאה דני (פרש"י: 'חביות') דחמרא (פירוש שמאה חביות יין הפכו לו לחומץ והיה עגום משום כך). על לגביה רב יהודה אחזה דרב סלא חסידא ורבנן, ואמרי לה רב אדא בר אהבה ורבנן. ואמרו ליה לעיין מר במיליה! (פרש"י: 'יפשפש במעשיו'). אמר להו ומי חשידנא בעיניכו? אמרו ליה מי חשיד קודשא בריך הוא דעביד דינא בלא דינא? אמר להו אי איכא מאן דשמייע עלי מלתא – לימא (פרש"י: 'אם יש בכם ששמע עלי דבר שאני צריך לחזור בי יודיעני'). אמרו ליה הכי שמייע לן דלא יהיב מר שבישא לאריסיה (פרש"י: 'חלקו בזמורות הגפן שחוטכין מהן בשעת הזמיר, ותנן (בבא מציעא דף ק"ג א) כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים, שריגים מתרגמינן שבשין (בראשית מ')'). אמר להו מי קא שביק לי מידי מיניה? הא קא גניב ליה כוליה! (פרש"י: 'וכי אינו חשוד בעיניכם שהוא גונב לי הרבה יותר מחלקו'). כלומר שאמר להם רב הונא שכדין עשה רק להציל את ממונו. אמרו ליה היינו דאמרי אינשי, בתר גנבא גנוב וטעמא טעים (פרש"י:

השיעור לעילוי נשמת :

מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי זְצוּק"ל

פרשת השבוע : ניצבים-וילך

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תש"ז.

הלכות והנהגות בסליחות

'ניצבים' בראש השנה.

בפרשתנו כתוב (דברים כט ט) "אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם בְּלִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רְאִשִׁיכֶם שְׁבִטֵיכֶם זַנִּינֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׁתָּאֵל. טַפְכֶּם נְשִׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ מִחֲטָב עֲצִידָה עַד שְׂאֵב מִיָּד. לְעִבְרְךָ בְּבִרְיָה ה' אֱלֹהֶיךָ וּבְאֵלָתוֹ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ פָּרַת עִמָּךְ הַיּוֹם". פשט הכתוב הוא שמדבר על הלכות ברית. אך בזהר הקד' מבאר שבכל מקום שכתוב בתורה עניין של התייצבות, כגון נִצָּבִים, או 'וַיִּתְּצֵבּוּ בַּתְּחִיתָה הַקֶּה' (שמות פרק יט יז) 'וַיִּתְּצֵבּוּ בְּאֶקֶל מוֹעֵד' (דברים פרק לא יד), מוסב העניין על ראש השנה. וכן בכל מקום שכתוב בתורה 'וַיְהִי הַיּוֹם' או: 'הַיּוֹם בְּלִפְנֵי ה' והדומה לו גם כן מדובר על ראש השנה.

'יציבות' בדין משתיקה קטרוגים.

קראנו בפרשה הקודמת פרשת כי תבא שם כתוב בתורה את עניין הקללות. חז"ל העירונו על כך שלעולם קוראים את פרשת כי תבא שבת אחת קודם סיום השנה, וזה סימן לכך שהשנה כלה עם קללותיה וזהו תכלה שנה וקללותיה. ועל פי זה ניתן לומר שפרשת ניצבים רומזת על התייצבות האדם לדין בראש השנה, וזה הטעם שפרשה זו סמוכה לראש השנה. עניין ההתייצבות בראש השנה הוא שהאדם ניגש לדין יציב על רגליו מבלי להתנדנד בחוסר יציבות, אלא עומד עם ראש מורם לדין, והמלאכים בראותם את עמידתו הבטוחה והיציבה לא יכולים לקטרג עליו כלל. ועל כן יש זמן אפילו 'היום' ממש, כלומר בראש השנה עצמו, שיעשה תשובה לייצב את עמידתו, ובכך יוכל לזכות בדין. אך אל יסמוך האדם להשתהות בתשובה רק ביום ראש השנה, אלא ידאג לחזור בתשובה כבר בימים המיוחדים שניתנו לשם כך, הם ימי חודש אלול.

גם אם התרחק ביותר יוכל לשוב בתשובה.

ניתן לראות מהמשך הפרשה שכל העניין שם מדובר בעניין תשובה. הפרשה בהמשך כותבת (דברים פרק ל' ב' ג' ד'). "וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְעָתָה בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אֶנְכִּי מְצַוְךָ הַיּוֹם אַתָּה וּבְנֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבִיתְךָ וְרִחְמְךָ וְשָׁב וּקְבָצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׂמֶיִם מִשָּׁם יִקְבָּצְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ". הנה עניין השיבה עד ה' המדובר הוא עניין התשובה שאדם צריך לעשות בחדש אלול שיגיע עד ה' יתברך, והקב"ה יעזור לו לשוב אליו, וזהו עניין של אני לדודי ודודי לי, שראשי התבות של מלים אלו הוא אלו"ל. ומה שכתוב אם יהיה נדחק וכו' הוא לומר שאין מנוס

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נִצְבִּים-וִילָךְ - תִּשְׁנִי' - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

לכאן ולכאן. והטעם שלא מכריזים את ראש חדש תשרי שהוא ראש השנה הוא כדי לבלבל את השטן שלא ידע מתי ראש השנה ולא יכין עצמו לקטרוגים על ישראל. ויש אומרים שהטעם הוא שאת ראש החדש הזה הקדוש ברוך הוא בעצמו מבכר את ראש החדש הזה, שחביב עליו, ועל הדרך מתברכים כל ראשי חדשי כל השנה כולה.

מקצת שנה ככולה לעניין תשובה.

פעם אמר אחד הרבנים שבאבלות אומרים שמקצת יום שביעי לשבעת ימי אבלות ככולו ויכולים לקום מיד בבוקר. אבל-להבדיל-בשבעת ימי המשתה של חתן וכלה לא אומרים שכלו ימי המשתה מיד בבוקר של היום השביעי בגלל שמקצת היום ככולו, אלא יש להם שבעה ימים מלאים עד אחרי השקיעה. עד כדי כך שיש מחלוקת בין הפוסקים מה הדין אם נמשכה הסעודה של היום השביעי עד לתוך הלילה אם יברכו שבעה ברכות או לא, להלכה נפסק שלא יברכו. ועוד הגמ' אומרת (ראש השנה ב ע"ב) שמקצת השנה כשנה "תנו רבנן מלך שעמד בעשרים ותשעה באדר, כיון שהגיע אחד בניסן עלתה לו שנה (פרש"י רש"י כלומר כלתה לו שנתו, ומעתה מונין לו שנה שניה) וכו' ויום אחד בשנה חשוב שנה". אמר אחד הרבנים שהטוב בערב ראש השנה להרהר בתשובה ולחזור בתשובה בכל כחו, ואז כיון שמקצת שנה ככולה יחשב לו שהיה בהרהורי תשובה כל השנה ואז יגזרו עלינו גזרות טובות ומחשבות טובות לעתיד.

קריאת ימי הבריאה בחומש בימים של הבריאה.

חז"ל אומרים דבר בעתו מה טוב. ביום כ"ה לחדש אלול התחיל הקב"ה לברוא את העולם, ואנחנו מאמינים בני מאמינים בכך. והוא ברא אותו בתהליך מסוים. ומיום כ"ה לחדש אלול שנברא העולם, נחשב לשנה חדשה. על כן השבת שיחול ביום כ"ה אלול הוא היום הראשון לבריאה, על כן נקרא מיד אחרי התפלה את סדר הבריאה של יום ראשון, וביום ראשון נקרא את יום שני לבריאה וכן כל יום את יום הבריאה שלו, עד שביום ראש השנה נקרא בבראשית מ'ויאמר אלקים תוצא הארץ' עד 'אשר ברא אלקים לעשות'. ויש בדבר זה מעלה חשובה מיוחדת לקרוא את הפסוקים האלה בזמנם. במוצאי שבת יש גם כן נפקא מינה משאר שבתות, שלדעת האשכנזים לא קוראים ויהי נועם, ולדעתם לא קוראים 'ויהי נועם' בשום שבת שיחול יום טוב להיות באחד מימות השבוע שאחריו. וטעמם הוא שה'ויהי נועם' נתקן למלאכה ואין דבר זה שייך במוצ"ש שלפני יו"ט. אבל אנחנו לא נוהגים כן אלא דעתנו כדעת האר"י שאומרים ויהי נועם גם אם יחול יום טוב באחד מימות אותו שבוע.

עדיפויות זמני אמירת הסליחות.

יש הבדל בין האשכנזים הנוהגים כרמ"א לבין הספרדים הנוהגים כדעת מרן לגבי זמן תחילת אמירת הסליחות. לדעת מרן מתחילים לומר סליחות כבר במוצאי ראש חודש אלול. אבל לנוהגים כדעת רמ"א אומרים סליחות בשבוע האחרון

'הגונב מן הגנב אף הוא טועם טעם גנבה'. התכוונו לומר לו בזה שאמנם זה רק טעם גנבה ואין זה מן הדין, אבל הוא בתור שהוא רב חשוב לא יכול לעשות מעשים כאלה ויש בזה משום חילול ה', וכנראה שלקה ביין משום שקלקל ביין בזמורות של הארץ. אמר להו: קבילנא עלי דיהיבנא ליה כלומר שקיבל עליו ללכת ולהחזיר לארץ את כל מה שלקח ממנו-לטענתם-שלא מן הראוי וההגיונות. ובאמת הגמ' אומרת שלאחר שקבל על עצמו כן, חדל להפסיד והרויח מה שהיה צריך להרויח מתחילה. ויש שתי דעות בגמרא כיצד הרויח: איכא דאמרי הדר חלא והוה חמרא; ואיכא דאמרי אייקר חלא ואיזדבן דמי דחמרא. כלומר שלדעה אחת בגמרא נעשה לו נס והזר החומץ להיות יין כבתחילה, ויש דעה שניה בגמרא שהחומץ התייקר עד כדי שנמכר במחיר יין, נמצא שלא הפסיד כלום. (יש לשים לב לכך שהגמרא לא אומרת שרב הונא החזיר לו בפועל, אלא רק קיבל על עצמו להחזיר וכבר הרויח כבתחילה, ללמדנו שהקב"ה לא מצער את הצדיקים כהוא זה מעבר למה שמגיע להם).

השב מאהבה הופכים עוונות לזכויות (גם בעסקיו).

שואל גאון עוזנו ותפארתנו בעל ה'בן איש חי' זיע"א, מה פתרון המחלוקת בגמרא בין שתי הלישנות אם החומץ חזר ונעשה יין או שהתייקר מחירו למחיר יין, הרי העיקר שקיבל את כספו ולמה חז"ל הביאו ויכוחים בעניין זה? על זה אומר הרב שלרב הונא היה שתי דרגות של תשובה, היה לו בתחילה תשובה מיראה ותשובה מאהבה. בתחילה פחד רב הונא שמא יש בו עוון והרהר בתשובה, והיתה זו תשובה מיראה, זכה שלא יפסיד ונתייקר החומץ למחיר יין, אבל נשאר החומץ כמו שהיה. אבל כשקבל על עצמו ללכת ולהחזיר לו על אף שזה לפני משורת הדין, נהפכה לו תשובתו לתשובה מאהבה, וזכה למדרגה שעוונותיו נהפכו לזכויות, על כן שבו החביות ונעשו יין כבתחילה, ובזה הראו לו שהתקבלה תשובתו והפכו עוונותיו לזכויות. כך גם אנחנו יכולים ללמוד לקח ומוסר שאם אנחנו נשוב בתשובה שלמה מאהבה, אז ומל ה' אלוֹקֵינוּ את לבבך ואת לבב זרעך, וכל הייסורים ייפכו לו לזכויות ולמגן מפני האוייבים וכל האלות והקללות על האוייבים ועל הרודפים.

ראש השנה לא צריך הכרזה.

בשבת שלפני ראש השנה קוראים את פרשת נצבים לומר שצריכים להיות יציבים במצוות ובמעשים טובים. שבת זו היא לכאורה ככל השבתות אבל יש בה דינים שונים ומיוחדים מכל שבת שלפני ר"ח. כל שבת שלפני ראשי חודשי השנה עומדים ומכריזים על ראש חודש. אבל בשבת שלפני ראש השנה אומר המגן אברהם שלא עומדים ומכריזים. יש האומרים טעם אחד שזה משום 'בכסה ליום חגנו', כלומר שיום חגנו יוכר דוקא בכסה ולא לפני כן. ועוד שלא אומרים בתפלת מוסף של ראש השנה 'את מוספי השבת וגם של ראש חודש' אילו היה חל ראש השנה בשבת, וכמו שאומרים במוסף של שבת וראש חודש, אלא בכל אופן אומרים רק את מוסף יום הזכרון, והגמ' אומרת טעם לכך לפי שהזכרון עולה

קול צופיך

מִרְנָה רִאשׁוֹן לַצִּיּוֹן הִרְהָ"ג הַמַּקּוּבֵּל הָאֵל-לִקִּי
הֶרֶב מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נִצְבִּים-וִילָךְ - תִּשְׁנִי' - מֵאֵת מֵאֵת מִרְנָה רִאשׁוֹן לַצִּיּוֹן הִרְהָ"ג מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

צוּעֵק בַּתְּפִלָּה וּמַגְבִּיָּה קוֹל בַּתְּפִלָּה.

הַגַּמ' אומרת (ברכות כד ע"ב) "הַמַּגְבִּיָּה קוֹלוֹ בַּתְּפִלָּתוֹ הִרִי זֶה מִנְבִּיאֵי הַשֶּׁקֶר". וּפֶרֶשׁ"י שֶׁם "דְּכֹתִיב וִיקְרֹאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל (מְלָכִים א' י"ח)". כְּלוּמָר שֶׁשֶּׁם מְדוּבָר עַל נְבִיאֵי הַבַּעַל שֶׁאָמְרוּ לָהֶם אֱלִיהוּ לִקְרֹא בְּקוֹל גָּדוֹל, אִם כֵּן זֶה דֶּרֶךְ שֶׁל נְבִיאֵי שֶׁקֶר, שְׁחֹשְׁבִים שֶׁצָּרִיךְ לַצִּעּוּק בְּשִׁבִּיל שִׁישְׁמְעוּ אוֹתוֹ. וְהַגַּמ' שֶׁם שׁוֹאֵל מִהֲרִישָׁא שֶׁל אוֹתָהּ הַבְּרִייתָא שֶׁאומרת "הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בַּתְּפִלָּתוֹ הִרִי זֶה מִקְטְנֵי אֲמֵנָה", וְזֶה קֶשֶׁה שֶׁבַתְּחִילָה אומרת הַבְּרִייתָא שֶׁצָּרִיךְ לַהֲשִׁיעַ קוֹלוֹ וּבִסְמוּךְ אומרת הַבְּרִייתָא שֶׁזֶה דֶּרֶךְ שֶׁל נְבִיאֵי שֶׁקֶר? עַל זֶה מֵתֵרֵץ רַב הוֹנָא "הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בַּתְּפִלָּתוֹ הִרִי זֶה מִקְטְנֵי אֲמֵנָה. אִמֵּר רַב הוֹנָא לֹא שֶׁנֹּא שִׁיכּוֹל לְכוּיִן אֶת לְבוֹ בְּלֹחֶשׁ, אֲבָל אֵין יִכּוֹל לְכוּיִן אֶת לְבוֹ בְּלֹחֶשׁ מוֹתֵר. וְהִנֵּי מִלִּי - בִּיחִיד, אֲבָל בְּצַבּוּר - אֲנִי לְמִיטְרָד צְבוּרָא". וּמִדְּבַרֵי הַרְמֵב"ם וְהַשּׁו"ע כֵּךְ מֵתְבָאֵר הָעִנְיָן. מִי שֶׁמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ וְצוּעֵק בַּתְּפִלָּתוֹ הוּא מִקְטְנֵי אֲמֵנָה. אֲבָל מִי שֶׁרַק מַגְבִּיָּה אֶת קוֹלוֹ אֲבָל לֹא צוּעֵק, הוּא מִקְטְנֵי אֲמֵנָה שֶׁהוּא לֹא מֵאֲמִין שֶׁהַקֵּב"ה שׁוֹמֵעַ אַחֲרָיו. וְעִנְיָן זֶה הוּא חֹשֶׁב וְיֵשׁ בּוֹ נִמְגָּדוּלָה בַּעֲיָקֵר בִּימֵי נִוְרָאִים.

כוֹונַת הַלֵּב בַּתְּפִלָּה שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה.

הַגַּמ' (ברכות ל"א ע"א) לומדת מִתְּפִלַּת חֲנָה כְּמָה הִלְכוֹת לַעֲנִינֵי תְּפִלָּה. "אִמֵּר רַב הַמְּנוּנָא כְּמָה הִלְכְּתָא גְּבִירוּתָא אִיכָא לְמַשְׁמַע מִהֵנִי קְרָאֵי דַחְנָה. (שְׁמוּאֵל א' א') 'וְחֲנָה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל לְבָה' מִכָּאֵן לְמִתְּפַלֵּל צָרִיךְ שִׁיכּוֹיִן לְבוֹ". כְּוֹונַת הַלֵּב הִיא דְּבַר חֹשֶׁב מְאֹד. כְּתוּב בְּשׁו"ע (סִימֵן ק"א ס"א) "הַמִּתְּפַלֵּל צָרִיךְ שִׁיכּוֹיִן בְּכָל הַבְּרִכוֹת. וְאִם אֵינוֹ יִכּוֹל לְכוּיִן בְּכֹלָם, לְפָחוֹת יִכּוֹיִן בַּאֲבוֹת". עִנְיָן הַבְּרִכָּה הָרִאשׁוֹנָה הוּא מְשׁוּם שֶׁמּוֹזְכֵר שֶׁם חֲסִידֵי ה' עִם הָאֲבוֹת וְעַל כֵּן יִכּוֹיִן בִּזְוָה. "אִם לֹא כִיּוֹן בַּאֲבוֹת, אֵע"פ שִׁכּוֹיִן בְּכָל הַשָּׂאֵר, יִחְזוֹר וְיִתְּפַלֵּל. הִגָּה - וְהַאֲדִנָּא אֵין חוֹזְרִין בְּשִׁבִּיל חֲסִירוֹן כְּוֹונָה, שֶׁאֵף בַּחֲזָרָה קְרוֹב הוּא שְׁלֹא יִכּוֹיִן, אִם כֵּן לְמָה יִחְזוֹר (טוֹר)". וְהִנֵּה בְּרוּר הַדְּבַר שֶׁמֶרְנָן יָדַע אֶת דְּבַרֵי הַטּוֹר שֶׁמִּדְּבַרְיוֹ אִמֵּר הַרְמ"א אֶת דְּבַרְיוֹ, וְעוֹד שִׁידוּעַ מִה שֶׁאומרת הַגָּאוֹן מוֹלֵנָא בְּשֶׁם הִירוּשְׁלַמִּי אוֹדוֹת פִּיזוֹר הַדַּעַת שֶׁל הַמִּתְּפַלֵּלִים שֶׁבַתְּחִילָה הַתְּפִלָּה סוֹפֵר קוֹלוֹת, וְאַחֵר אומרת שְׁסוֹפֵר צִפּוּרִים, וְאַחֵר אומרת שֶׁשְׁמִיגִיעַ לְמוֹדִים' כּוֹרַע בְּלִי שׁוֹם שִׁימַת לֵב וְכוּרַע מֵאֲלִיּוֹ; וְאֵף עַל פִּי כֵן מֶרֶן פּוֹסֵק שִׁיחְזוֹר עַל כָּל הַבְּרִכוֹת כּוֹלֵם!.

שְׁנֵי מִקְוֹמוֹת שֶׁאֵם לֹא כִיּוֹן בָּהֶם חוֹזֵר לְכָל הַדַּעֲוֹת.

יֵשׁ שְׁנֵי מִקְוֹמוֹת בְּשׁוֹלְחַן עֶרֶךְ שֶׁמַּחֲסוֹר כְּוֹונָה צָרִיךְ לַחְזוֹר, וְהַרְמ"א לֹא חֵלֵק עֲלֵיו בִּזְוָה. מִקּוֹם אֶחָד הוּא בְּקִרְיַת שְׁמַע, שֶׁאֵם לֹא כִיּוֹן בִּפְסוּק רִאשׁוֹן צָרִיךְ לַחְזוֹר, וְהַרְמ"א לֹא חֵלֵק עֲלֵיו בִּזְוָה. וְז"ל מֶרֶן (סִימֵן ס"ה). "הַקּוֹרֵא אֶת שְׁמַע וְלֹא כוּוֹן לְבוֹ בִּפְסוּק רִאשׁוֹן שֶׁהוּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ. וְהַשָּׂאֵר, אִם לֹא כוּוֹן לְבוֹ אֲפִילוֹ הִיָּה קוֹרֵא בְּתוֹרָה, אוֹ מִגִּיָּה הַפְּרָשִׁיּוֹת הָאֵלוֹ בְּעוֹנַת קְרִיאַת שְׁמַע, יֵצֵא, וְהוּא שְׁכוּוֹן לְבוֹ בִּפְסוּק רִאשׁוֹן". וְבִיאָרוֹ הַפּוֹסְקִים שֶׁהַרְמ"א לֹא חֵלֵק עֲלֵיו בִּזְוָה מְשׁוּם שֶׁחֲזוֹר רַק עַל פְּסוּק אֶחָד וְיֵשׁ אֲפִשְׁרוֹת לְכוּיִן בִּפְסוּק אֶחָד בְּלִבָּד, וְעַל כֵּן לְכָל הַדַּעֲוֹת אִם לֹא כִיּוֹן חַיִּיב לַחְזוֹר. וְאִם לְדוּגְמָה הַתְּפַלֵּל עֲרִבִית וְלֹא כִיּוֹן

שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מַעֲיָקֵר הַדִּין אוֹמְרִים סְלִיחוֹת בַּאֲשִׁמּוֹרֶת הַבּוֹקֵר. וְאִם אֵי אֲפִשְׁרַר בַּאֲשִׁמּוֹרֶת הַבּוֹקֵר אוֹמְרִים סְלִיחוֹת אַחֲרֵי חֲצוֹת לַיְלָה. וְאִם אֵי אֲפִשְׁרַר אוֹמְרִים סְלִיחוֹת לְפָנֵי חֲצוֹת לַיְלָה, וְאִם לֹא אוֹמְרִים י"ג מִידוֹת. וְכִבְר שֶׁאֵלוֹ רַבְנֵי אֲשַׁכְנָז עַל הַנוֹהֲגִים לומר סְלִיחוֹת לְפָנֵי חֲצוֹת לַיְלָה. וְהָעִנְיָן שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהוּא מִיד מִיָּד בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן הֵיכָר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, עַל כֵּן אוֹמְרִים סְלִיחוֹת מוֹקֵדִם כְּמָה שִׁיּוֹתֵר שֶׁלֹּא יִשְׁלוּט בָּהֶם יֵצֵא"ר. הַטּוֹב בְּיוֹתֵר שֶׁגַּם הָאֲשַׁכְנָזִים יִתְחִילוּ אֶת הַסְּלִיחוֹת אַחֲרֵי חֲצוֹת לַיְלָה, אֲלֵא שֶׁאֵם קֶשֶׁה לָהֶם מְאֹד הַדְּבַר, יִתְחִילוּ שְׁעִתִּים קוֹדֵם חֲצוֹת וְיֵשׁ לָהֶם עַל מָה לְסוּמֹךְ בְּדִיעָבָד.

עֲטִיפַת הַטְּלִית לִשְׁ"ץ שֶׁל סְלִיחוֹת בְּלִילָה.

כִּיּוֹן שֶׁאוֹמְרִים אֶת הַסְּלִיחוֹת בְּלִילָה, לֹא אוֹמְרִים לִשְׁ"ץ לַהֲתַעֲטֹף בְּטִלִּית. וְהַמ"ב מְבַאֵר בִּזְוָה מַחְלוקַת בֵּין הַפּוֹסְקִים אִם יִתְעַטֵּף בְּטִלִּית אוֹ לֹא. וְנִקְוֶה מַחְלוקַת הִיא מְשׁוּם שֶׁלּוֹקַח בְּגָד שֶׁל יוֹם וְלֹבֵשׁוֹ בְּלִילָה, וְהַשָּׂאֵלָה הֵאָם הִלִּילָה פּוֹטֵר אוֹ הַבְּגָד מַחֲיִיב שֶׁעֵיָקְרוֹ הוּא לַיּוֹם שֶׁאֵזָז הוּא זְמַן חַיִּיב. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהוּא בְּגָד שֶׁל יוֹם יִתְעַטֵּף בּוֹ וְיִבְרַךְ עָלָיו אֲפִילוֹ אִם מִתְעַטֵּף בּוֹ בְּזִמְנֵי פְטוּר, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהוּא זְמַן פְטוּר לֹא אֲכַפֵּת לֵן כָּלֵל מָה שֶׁהוּא בְּגָד שֶׁל יוֹם, וְאֵין זֶה גּוֹרֵם חַיִּיב אֲפִילוֹ אִם מִתְעַטֵּף בּוֹ בְּזִמְנֵי שֶׁל פְטוּר. וְהַמ"ב אוֹמֵר לַעֲשׂוֹת פְּשִׁרָּה. כְּשֶׁבֵּא הַשְׁ"ץ לַהֲתַעֲטֹף, אִם יִקַּח אֶת טְלִיתוֹ נִכְנָס לְמַחְלוקַת אִם יִבְרַךְ אוֹ לֹא יִבְרַךְ, שֶׁהִרִי הוּא שְׁלֹו וְשִׁמָּא הִלְכָה כְּמִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאֲפִילוֹ בְּלִילָה הוּא חַיִּיב בּוֹ.

וְאֲפִילוֹ אִם יִקַּח אֶת הַטְּלִית שֶׁל בֵּית הַכִּנְסַת גַּם כֵּן נִכְנָס לְמַחְלוקַת אִם יִבְרַךְ אוֹ לֹא שֶׁהִרִי הוּא קְנִי לֹו לַעֲשׂוֹתוֹ. עַל כֵּן אוֹמֵר הַמ"ב שֶׁהַטּוֹב הוּא שִׁיקָה אֶת הַטְּלִית שֶׁל חֲבֵרוֹ וּבִכֵּךְ יִכּוֹל לְכָל הַדַּעֲוֹת לַהֲתַעֲטֹף בּוֹ לְלֹא בְּרִכָּה שֶׁכֵּן אֵין הוּא שְׁלֹו וְאֲפִילוֹ אִם הִיָּה בְּיוֹם לֹא הִיָּה מְבָרַךְ אִילוּלָא שֶׁנִּתֵּן לֹו בְּמַתָּנָה גְּמוּרָה עַל מַנְתָּ לַהֲחִזוֹר. וְהִנֵּה יֵשׁ דַּעָה בְּשׁוֹלְחַן עֶרֶךְ שֶׁכָּל הַפְּטוּר שֶׁל טְלִית שֶׁאֵוֹלָה הוּא דוֹקָא אִם הִיא לֹא מְצוּיָצִית, אֲבָל אִם הִיא מְצוּיָצִית אֵין פְטוּר וְמָה הִירוּחוֹנוֹ? עַל זֶה כּוֹתֵב הַמ"ב שִׁיאִמֵּר לֹו חֲבֵרוֹ שְׁנוֹתֵן לֹו אֶת זֶה בְּהַשָּׂאֵלָה רַק לְכַבּוֹד וְלֹא שִׁיזְכָּה בִּזְוָה כָּלֵל. עַל כֵּן אֲנַחְנוֹ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא יִכְנָס לְסַפְקוֹת כָּלֵל אֲלֵא הַטּוֹב שֶׁלֹא יִתְעַטֵּף בּוֹ כָּלֵל. אֲבָל הַדְּבַר בְּרוּר שֶׁאֵם אוֹמְרִים סְלִיחוֹת בְּשַׁעָה שֶׁהוּא כְּבֵר יוֹם, בּוֹדָאֵי הַטּוֹב הוּא שִׁיקָה אֶת טְלִיתוֹ שְׁלֹו וְיִבְרַךְ עָלָיו כְּדִין.

בְּרִכוֹת הַתּוֹרָה וְהַשָּׁחַר לַיּוֹשְׁנִים לְפָנֵי הַסְּלִיחוֹת.

בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת יֵשׁ הַרְצִיִם לְקוֹם בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְלומר סְלִיחוֹת, וְאַחֲרֵיוֹ הוֹלְכִים לַיּוֹשֵׁן, אִם יִשְׁנֵן שִׁנַּת קֶבַע מְקוֹדֵם, צְרִיכִים לְבָרַךְ בְּרִכַּת הַתּוֹרָה אֲפִילוֹ אִם קֵם קוֹדֵם חֲצוֹת לַיְלָה. וְאִסוּר לָהֶם לַהֲתַחִיל סְלִיחוֹת לְפָנֵי בְּרִכַּת הַתּוֹרָה, וְאֲפִילוֹ שִׁישׁ פּוֹסְקִים הַמְּקִילִים בְּקִרְיַת פְּסוּקִים שֶׁלֹא אוֹמְרִים אוֹתָם דֶּרֶךְ לִימוּד אֲלֵא דֶּרֶךְ תְּפִלוֹת וְתַחֲנוּגִים, צָרִיךְ לְבָרַךְ בְּרִכַּת הַתּוֹרָה. וְכָל זֶה לִגְבִי בְּרִכַּת הַתּוֹרָה, אֲבָל אִם קָמוּ אַחֲרֵי חֲצוֹת לַיְלָה, צְרִיכִים לְבָרַךְ אֶת כָּל בְּרִכּוֹת הַשָּׁחַר.

קול צופיך

מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמַּקּוּבֵּל הָאֶלֶּיךָ
הַרְבֵּי מִרְדְּכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נִצְבִּים-וִילָךְ - תַּשְׁנ"ז - מֵאֵת מֵאֵת מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג מִרְדְּכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

תפלתו, כלומר שיקח את המחזור ויקרא עד שיהיה שגור בפיו. ואומר על זה רמ"א שם הגה: וי"א דוקא כשמתפללים על פה, אבל כשמתפללין מתוך הסיוד מותר, דהא רואה מה שמתפלל וכן נוהגין. (ב"י בשם הר"ר מנוח). הבית יוסף בספרו ציטט את דבריו של רבנו מנוח וז"ל (סימן ק ד"ה כתב) "כתב הר"ר מנוח (ספר המנוחה שם) דהא דצריך להסדיר תפילתו דוקא כשקורא על פה אבל כשכתובה לפניו לא וצ"ע עכ"ל ונראה דאפילו כשכתובה לפניו צריך להסדיר כדי שתהא שגורה בפיו בזריזות" עכ"ל הב"י. הנה תוכל לראות שרבנו מנוח עצמו שהוא מרא דהאי שמתתא נשאר 'בצריך עיון' על דין זה, והבית יוסף בכל אופן סיים שאף על פי שיש סידור צריך שיסדיר את תפלתו שתהיה שגורה בפיו. בשו"ע של רבנו זלמן וגם בטורי זהב כתוב שעל אף שמקילים בשאר ימות השנה שלא להסדיר תפלה מתוך הסיוד, אבל בראש השנה חייבים להסדיר את התפלה מתוך הסיוד, והטעם הוא שהתפלה שונה ולא שגרתית, וגם שיש הרבה פיוטים ותוספות שאין להם משמעות פשוטה אם לא ישעייין בהם וילמד אותם קודם לכן. (למשל אין מובן במה שאומרים 'אם אפס רובע הקן', וכי על איזה קן מדובר כאן ואיזה רבע ממנו, וכן כהנה רבות). אמנם מקילים ולא מסדירים את התפלה וסומכים על הסיוד, זה דוקא בתפלות שגורות של כל השנה, אבל בתפלה של פעם בשנה חייב הכנה ולימוד כדי להסדיר אותם.

הסדרת תפלות וברכות לא שגרתיות במהלך השנה.

לפי הדברים האמורים לעיל, נלמד שצריך להכין ולהסדיר גם שינויים ותוספות שמתנים במהלך השנה. למשל יש שינוי כל שנה פעמיים בשנה בברכת השנים. השינוי הוא שמתחילים לומר ברכ' עלינו ב' במרחשוון במקום ברכנו שאומרים מחול המועד פסח. והנה רואים כל שנה מחדש שבהגיע הזמן שבו משנים את הנוסח, כבר אבד לו ההרגל מהשנה הקודמת. על כן בודאי שיש חובה להכין את עצמו ולהסדיר גם את השינוי הזה, וצריך לפתוח את הסיוד וללמוד א זה. ההכנה במקרה הנ"ל היא שיאמר צ' פעמים 'רופא חולי עמו ישראל – ברכ' עלינו' ברצף, (וכמובן בלי להזכיר שם ומלכות כלל), ובזה תורגל לשונו מעתה לומר את הנוסח המשתנה.

הסדרת תפלת מוסף של ר"ה.

במאמ"ר כתב דבר פלא, שאת מוסף של ראש השנה צריך להסדיר באופן זה שידקלם את כל הפסוקים והברכות, רק ללא שם ומלכות, ובלבד שיהיו הדברים סדורים. וברור לכל מעיין שאין כוונת המאמ"ר שעל ידי זה יוכל לומר את הברכות בעל פה ולא מתוך סידור, אלא בשעת תפלת מוסף תהיה התפלה מתוך סידור, ואף על פי כן מצריך ללמוד ולתרגל את התפלה לעצמו היטב קודם לכן.

תרגול אמירת המלך הקדוש.

ועוד דבר אומר ה'שדה חמד' על הדין הזה, והוא שבעשרת ימי תשובה צריך לומר בתפלות המלך הקדוש במקום הקל-הקדוש כמו שאומרים בתפלות של ראש

בקריאת שמע, חייב לומר אחר כך את קריאת שמע אפילו כל הלילה. עד כאן ניתן להבין את הדברים, שכן באמירת 'שמע' יש קבלת עול מלכות שמים ומעלתו חשובה עד מאוד. ומיהו יש עוד מקום בשו"ע שמצריך לחזור אם לא כיוון. (סימן נא ס"ז) " צריך לכוין בפסוק פותח את ידך (תהילים קמה, טז) ואם לא כוון, צריך לחזור ולאומרו פעם אחרת". וגם שם הרמ"א לא חלק על מרן בזה. ויש לתמוה בדבר איך משוים את הפסוק של פותח את ידך לפסוק המפתח של עם ישראל בכל הדורות ובכל מקום 'שמע ישראל'. הביאור הוא שאם אדם מאמין שהקב"ה הוא הנותן לחם לכל בשר והוא הזן והוא המפרנס, הוא הנותן עושר וכבוד, הכל מאתו יתברך חוץ מיר"ש, לא יבוא לידי עברה. אם לא כיוון בפותח את ידך חייב לחזור.

דעת המ"ב בכוונה של ברכות התפלה.

ויותר חריף קשה מה שמוכא בכף החיים, ובמ"ב שאם הוא משער שאפילו באבות לא יכוין, למשל שהוא טרוד ביותר, הדין שלא יתפלל כלל עד שתתיישב דעתו. וז"ל המ"ב (שם ס"ק א') "וירגיל אדם עצמו לכוין עכ"פ בחתימת של כל ברכה. (ס"ק ב') ע"כ מה נכון מאוד להמונים שילמדו פירוש המילות של כל התפלה ועכ"פ של ברכת אבות ומודים בודאי יש חיוב עליו לידע ביאורו. (ס"ק ג') כי הוא סידור שבהו של מקום ע"כ אינו בדין שיהא אז פונה לבבו לדברים אחרים ויש פוסקים דגם מודים חשוב כאבות לכתחלה. ואם הוא משער שאפילו באבות לא יכוין לא יתפלל כלל עד שתתיישב דעתו שיהיה יוכל עכ"פ לכוין באבות. ויש להבין כיצד זה פוסק המ"ב לכאורה כדעת מרן והרמב"ם נגד הרמ"א שחלק על מרן בעניין הכוונה של הברכות של תפלת י"ח? מיישבים הברכי יוסף והחס"ל שבזה אנחנו באמת פוסקים כדעת רמ"א ולא כדעת מרן, ואם אדם התפלל ולא כיון לא יכול לחזור ולהתפלל, שמא לא יכוין שוב. וכך פסק גם מרן ה'בן איש חי'. ועלינו להתבונן היטב בדבר, שכן בראש השנה אנחנו מזכירים חסדי אבות פעמים רבות. בתפלה מזכירים את עקדת יצחק. בחסדי אבות ראשונים אנו בטוחים. במוסף מזכירים ועקדת יצחק היום לזרעו תזכור. כלומר, שאנחנו תולים את עצמנו על האבות כדי לזכות בדין. ולכאורה יגידו לנו ויטענו כנגדנו שלא מתכוונים בכלל בתפלות כל השנה בתפלת האבות, וכיצד זה רוצים להתלות עצמנו בהם. על כן צריכים לדעת שלפחות בתפלות של ימים אלו של אלו שקודמים את ראש השנה צריכים לכוין לכל הפחות בברכה ראשונה היא ברכת האבות!!!

הסדרת התפלה קודם ראש השנה.

שמא תאמר שלא יודעים לכוין, דע שהלכה מפורשת היא במרן (סימן ק סעיף א') "תפלות של מועדות ושל ר"ח, (בשו"ע של כף החיים כתוב של ראש השנה) צריך להסדיר תפלתו קודם שיתפלל, כדי שתהא שגורה בפיו. וכותב בעל הכף החיים שתפלות של פרקים כגון מוסף של ראש חודש ושל מועדות צריך להסדיר תפלתו. וכן כתוב בדפוס הישן של בעל השו"ע שנדפס בחייו. צריך להסדיר

קול צופיך

מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמַּקּוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מִרְדְּכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נִצְבִּים-וִילָךְ - תִּשְׁנִי' - מֵאֵת מֵאֵת מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג מִרְדְּכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

הוא שכן אנחנו קוראים את ההפסדה של 'ותתפלל חנה' בראש השנה, לפי שנפקדה בראש השנה. הנה כל הלכות תפלה למדנו מחנה, והיתה תפלתה בראש השנה, ואם כן איך זה שבראש השנה נתפלל בקול, הרי אם התפלות היתה בראש השנה וכיצד זה נעבור על אחד מההלכות שלומדים ממנה ביום שבה נלמדו כל הלכות תפלה עצמם?

גם בראש השנה אין להגביה קול בתפלות.

וכך היה העניין, שבזמנה בליל ראש השנה, ישבו להסב לסעודת ראש השנה כל משפחת אלקנה. היו שם אלקנה ופנינה ושבעת בניהם מחד, וחנה שהיתה עדיין ללא בנים מאידך. ובאולם מסימני ליל הסדר של ראש השנה אכלו גם רימון, והיה אלקנה נותן לחנה מנה כפולה מהרימון. היתה פנינה מכעיסה אותה ואומרת שהנה היא קיבלה שבעה רימונים, אבל היא לא קיבלה ולו רימון אחד. והו' שכתוב (שמואל א' ה' ו') וְלִחְנָה יָמֵן מְנָה אֶחָת אֶפְסִים כִּי אֶת חֲנָה אָהַב וְה' סָגַר רִחְמָהּ. וְכַעֲסָתָה צָרָתָהּ גַּם כַּעַס בְּעֶבֶר הִרְעָמָה כִּי סָגַר ה' בְּעַד רִחְמָהּ. וכל שנה באותו הזמן ובאותו המעמד היתה לחנה עגמת נפש מחדש, עד ששנה אחת לא יכלה יותר לסבול את זה וקמה והלכה לבית המקדש ועמדה שם להתפלל. וכך הגמ' מונה את תפלתה של חנה: (שם ע"ב) "וחנה היא מדברת על לבה - אמר רבי אלעזר משום רבי יוסי בן זמרא על עסקי לבה. אמרה לפניו, רבונו של עולם, כל מה שבראת באשה לא בראת דבר אחד לבטלה, עינים לראות, ואזנים לשמוע, חושים להריח, פה לדבר, ידים לעשות בהם מלאכה, רגלים להלך בהן, דדים להניק בהן; דדים הללו שנתת על לבי למה, לא להניק בהן? תן לי בן ואניק בהן". ועוד אמרה בתפלתה "אם ראה תראה, אמר רבי אלעזר, אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, אם ראה - מוטב, ואם לאו - תראה, אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי, וכיון דמסתתרנא משקו לי מי סוטה, ואי אתה עושה תורתך פלסתר, שנאמר (במדבר ה') ונקתה ונזרעה זרע". ואמרה לעלי שדברה מתוך כאב ולא מתוך שכרות. אלא שמתוך תפלתה פרצה התפלה מקירות לבה בזעקה.

מי שלא לומד תורה הרי הוא כעיוור וחרש בידי היצה"ר.

ביאר בעל ה'בן איש חי', שרשעים לבם כל עמם ומטמטם אותם, ואינו מבדיל בין אור לחשך ובין חשך לאור ואינו שומע באזניו. ומשל לאדם תמים שחש כאב בעיניו והלך לרופא. היה שם אדם חבר שלו שהיה רשע וליצן, ואמר לו שהוא רופא עיניים והוא ירפא אותך, ומה לו ללכת לרופא ולשלם כסף רב? מה עשה? הלך לבית מרקחת ואמר לרוקח שהוא רופא עיניים והוא מבקש טיפות לעיניים. הרוקח נתן לו בתור שהוא רופא את הטיפות הכי חריפות שיש לו. חזר אותו ליצן לחולה ושם לו את תכולת התרופה בעיניו, והיתה התרופה כל כך חריפה שהתעורר בשני עיניו. אמר לו אותו מסכן מה עשית לי, הן אינני רואה מאומה ונעשיתי לעיוור! ראה אותו רשע מה שגרם ואמר לו שנתן לו סוג של תרופה שתחילה מחשיך את הראיה אבל לאחר שעתים יחזור לראות בראיה ברורה אפילו בלי משקפיים. ידע אותו ליצן שילך אותו מסכן לביתו ולא תחזור לו

השנה. ואיך יתרגל לומר 'המלך הקדוש', על ידי זה שאומר צ' פעמים המלך הקדוש. והרי לא יתכן לומר שיאמר ברוך אתה ה' (עם הזכרת השם) המלך הקדוש, שיש בזה הזכרת שם שמים לבטלה. ושמא תאמר שיאמר ברוך אתה ה'שם (כמו שמנוקד ובלי להזכיר שם ה'), הרי בכך יש שינוי ממה שמתפלל בפועל, ואין בזה הרגל כלל, ואיך יעזור לו שלא יטעה בשעת תפלתו, ואדרבה אם יסתפק יש לתלות ולומר שאמר ברוך אתה ה'שם, ולא שם ה' באדנו"ת. ודע שהרב בעל ה'שדה חמד' כותב שיש מאן דאמר שאומר שיעזור אם יאמר ברוך אתה ה'שם (כניקודו), אבל אין לסמוך על זה לעשות מעשה.

אין להתאחר מלהסדיר לעצמו את התפלות.

תפלות של ר"ה ושל יו"ט צריך להסדיר כבר מעכשיו, ולא לחכות לראש השנה עצמו. גם את ביאור הסליחות וכל הפיוטים צריך להסדיר ולתרגל, ומי שלא עשה זאת עד עכשיו יוכל להתחיל כבר מעכשיו. וצריך גם לתרגל את סדר התפלה, וגם ללמוד את פירוש הדברים. לפי זה נוכל להבין את מה שאמרנו בעניין ברכת אבות, ואת דברי המ"ב שאומר שלא יתפלל עד שיהיה מיושב. ננסה לחשוב האם יתכן שבראש השנה נאמר ונזכיר את חסדי האבות מבלי להיות מיושבים ומבלי להבין את הדברים היטב? וזה למדנו מתפלת חנה ש'מכאן שהמתפלל צריך שיתן אל לבו'. ואם יוכל גם להבין את שאר הברכות ואת סיומיהם תבוא עליו ברכה.

הגבהת קול בתפלות.

עוד הגמ' אומרת מתפלתה של חנה (ברכות לא א') 'רק שפתיה נעות' מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו. וקולה לא ישמע' מכאן, שאסור להגביה קולו בתפלתו. ויחשבה עלי לשכרה' מכאן, ששכור אסור להתפלל. האר"י הקדוש אמר על עצמו שלא הגביה קולו גם בזמירות, ורק בשבת היה מגביה קולו מעט. ואף על פי כן אין העניין של הגבהת קול המוזכר כאן מוסב אלא על תפלת י"ח ולא על שאר התפלה. ונכון הדבר לצעוק על עסקיו וענייניו, ועל זה נאמר (דברים כו ז') וְנִצַּעַק אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ אֲבִינֵינוּ וְיִשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ וְיִרָא אֶת עֲוֲנוֹנוּ וְאֶת עֲמָלֵנוּ וְאֶת לִחְצֵנוּ. אבל בנוסח התפלה עצמה אין שום היתר לצעוק, והרי הוא מנביאי שקר ומקטני אמנה.

גם בראש השנה אין להגביה קול בתפלות.

בשולחן ערוך (סימן קא ס"ב) כתוב "לא יתפלל בלבו לבד, אלא מחתך הדברים בשפתיו ומשמיע לאזניו בלחש, ולא ישמיע קולו". בתוספתא ובזוהר הקדוש כתוב, אוי לו לאדם שמגביה קולו בשעת תפלה ואפילו לאזניו. ועל כן דרכנו להתפלל בלחש כעניין 'רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע'. ואומר מרן (שם) עוד "ואם אינו יכול לכיון בלחש, מותר להגביה קולו. וה"מ בינו לבין עצמו, אבל בצבור, אסור, דאורייתא למטרד צבורא". ומוסיף הרמ"א דבר מעניין בזה וז"ל "הגה.- ואם משמיע קולו בביתו כשמתפלל, כדי שילמדו ממנו בני ביתו, מותר (טור). ואומר האר"י הקדוש שאפילו בראש השנה לא ישמיע את קולו. וטעמו

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נִיצְבִּים-וִילָךְ - תִּשְׁנִי' - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

זכות, ושמבקשים שלא יבוא מכשול לאף אחד, וכן שאנחנו חוסים בו לגמרי. אם יאמר את זה מן השפה ולחוץ אין זה תפלה. אבל אם מכון מה שאומר, והתפלה היא מעומק הלב, תשמע תפלתו בודאי. וזה שאומרת הגמ' 'כמה הלכתא רבוותא' לומדים מתפלה של חנה, ללמדנו שכמעט כל הלכות תפלה נלמדו מתפלתה של חנה. וזו מעלתה של תפלה, לא בכוונות נשגבות אלא בפשט הבנת המלים שמוציא בפיו.

ענייני י"ג מידות וקדיש לסליחות שדרך הלוויין.

היום ברוך ה' העולם מתקדם, והרי צריך לעשות את כל מעשי האדם לשם שמים. צריך לדעת כיצד יש להשתמש בכל הטכנולוגיה של היום שיהיה שימושה לשם שמים. למשל יש היום אמצעי תקשורת למיניהם, רדיו וטלוויזיה, יש מחשב עם אינטרנט, יש לויינים, יש קלטות למיניהם, בכל האמצעים האלו צריך לדעת כיצד להשתמש בדרך הנכונה ובאופן הרצוי לשם שמים, ולא ח"ו להכשל בהם, ולו בכל שהוא. למשל, באים לבתי הכנסת ושומעים סליחות דרך הלוויין, ובסליחות אומרים וידי וי"ג מידות, וכמו כן שומעים קדיש ממקום השידור, (או ששומעים קדיש בסוף השיעור שלנו בלוויין); וצריך לדעת כיצד לנהוג במקרה כזה והאם מותר לענות קדיש או י"ג מידות עם החזן המשדר או לא. הדין בשמיעת קדיש שאסור לענות שום 'אמן', ואם עונה אמן הרי זו אמן יתומה. לגבי י"ג מידות, אם הוא יחידי בביתו, יכול לומר י"ג מידות אך ורק בטעמי המקרא ושכרו כקורא בתורה, ואינו צריך להשלים את כל הפסוק במילים 'ונקה לא ינקה' וכו'. אבל אם הוא בבית הכנסת ויש שם עשרה, וגם זה אחרי חצות לילה שאז מותר לומר י"ג מידות בציבור, יאמרו הציבור את ה"ג מידות יחד, ולא יאמרו אותו בודדים בלא עשרה על דעת להצטרף לציבור שרואה בלוויין. ככלל, צריך לדעת מה מעלתה של אמירת י"ג מידות, וצריך להבין את פירוש המלים שאומר, שאלו המידות מעוררות רחמים בשמים ובכחם לבטל גזירות קשות מעל כלל ישראל – וכיצד זה יאמר אותם ללא כוונה מתאימה.

'חלונות נגד ירושלים' שיתפלל בלבנו על ירושלים מכל מקום.

הגמ' אומרת (שלהי פרק חמישי דברכות לד ע"ב) "ואמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות, שנאמר (דניאל ו') וכיון פתיחן ליה בעליה (לקבל) [נגד] ירושלים. אמר רב כהנא חציף עלי מאן דמצלי בבקתא. ואמר רב כהנא חציף עלי מאן דמפרש חטאיה, שנאמר (תהלים ל"ב) 'אשרי נשוי פשע כסוי חטאה' ". פירוש דבריו בהלכה הראשונה בדרך הפשט הוא שצריך שיהיו למבנה בית הכנסת חלונות. וזה ברור שהוא לא התכוון לעיכובא שהרי יש מקומות שמתפללים במקלט ואין להם חלונות ומה יעשו? אלא על כרחך שהוא לא התכוון אלא שישתדלו שיהיו חלונות, אבל אם אי אפשר לעשות כן לית לן בה. ובדרך רמז אפשר לבאר שצריך שיהיו לאדם 'כיון פתיחין נגד ירושלים', כלומר שאם הוא למשל בחוץ לארץ כמו דניאל, הלב שלו צריך להיות על בניינה של ירושלים. וכשקורא בהפטרה (ישעיהו פרק ס יח) 'לא יִשְׁמַע עוֹד

הַרְאִיָּה כָּלִל, תַּחֲקוֹר אוֹתוֹ וְתַכְלֶה אֵלָיו הָרֵעָה עַל מַה שֶּׁעָשָׂה. מַה עָשָׂה? הֲלֹךְ לְבֵית הַמִּרְקָחַת בְּתוֹר רּוּפָא אֲזַנִּיִּים וְקָנָה אֶת הַטִּיפּוֹת הַחֲרִיפּוֹת בִּיּוֹתֵר. בֹּא וּשְׁפֹךְ בְּאֲזִינוֹ אֶת כָּל תְּכוּלַּת הַתְּרוּפָה עַד שֶׁנִּעְשָׂה גַם חֲרִשׁ בְּשֵׁתִי אֲזִינוֹ. עֵתָּה יָדַע הָרִשָּׁע שְׁאִין לוֹ מַה לִּפְחַד מִמֶּנּוּ, שֶׁכֵּן אֶפִּילוֹ אִם יִשְׁאֲלוּ אוֹתוֹ אֲנִשִּׁי בֵּיתוֹ אֹדוֹת הָאֲחֵרָאִי לְמַה שֶּׁנִּגְרַם לוֹ, לֹא יִשְׁמַע כָּלִל וְלֹא יָדַע עַל מַה לְהַשִּׁיב. כִּךְ דְּרָכּוֹ שֶׁל הַיֹּצֵר הָרַע, שֶׁמִּעוֹרֵר אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יוֹכֵל לְרֹאוֹת מְאוּמָּה, וְגַם מַחְרִישׁ אוֹתוֹ עַד שֶׁלֹּא שׁוֹמֵעַ מְאוּמָּה וְכִךְ מַחְזִיק אוֹתוֹ בְּשִׁלְטָנוֹ. וְעַל כֵּן תְּרוּפָתוֹ וּפְתוּרָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא שִׁילָךְ וְיִלְמַד תּוֹרָה וְעַל יְדֵי כֵךְ אוֹר הַתּוֹרָה יִמְנַע מִמֶּנּוּ עִיוּרוֹן וַחֲרָשׁוֹת בְּעוֹ"ה.

פְּשָׁרָה וְלֹא שְׁפָרָה.

חנה מתפללת בכל לבה ממש. עלי ידע שחנה לא סתם אשה אלא היא משבעת הנביאות, והכיר אותה. תמה איך אשה כה חשובה עושה מעשים כאלה ומדברת כך מתוך שכרות כביכול, אמר אשאל באורים ותומים. ונקראים כך לפי שהאותיות מאירות, אבל צריך גם רוח הקודש לדעת כיצד לפענח את האותיות ולכתוב אותה בכתיבה תמה באופן נכון וישר. ראה עלי אותיות ש' כ' ר' ה'. הבין עלי לדעתו שהפענוח של האותיות האלה הוא המלה 'שְׁפָרָה', ועל כן אמר לה עד מתי תשתכרין. ועל זה אומרת הגמ' שענתה לו שאין לו רוח הקודש ולא הבין את ה'תומים' שבכתיבה. "ותען חנה ותאמר לא אדני - אמר עולא ואיתימא רבי יוסי ברבי חנינא, אמרה ליה לא אדון אתה בדבר זה, ולא רוח הקודש שורה עליך, שאתה חושדני בדבר זה. איכא דאמר, הכי אמרה ליה, לא אדון אתה, לאו איכא שכינה ורוח הקודש גבך, שדנתני לכף חובה ולא דנתני לכף זכות, מי לא ידעת דאשה קשת רוח אנכי". וביאור הדברים שאמרה לו שלא הבין על נכון את סדר הכיתוב של החושן, אלא אמרה לו שכתוב שם 'פְּשָׁרָה', לומר שתפלה זכה וברה כתפלה של שרה אמנו, והתפללה מתוך כאב לב, אף אני אשה קשת רוח ואיני אשה בת בליעל. אמר לה טוב לכי, אמרה לו לא אלך עד שתברכני שכן החושד בחברו בדבר שאין בו לוקה, אתה תשלם לי בברכתך, וברך אותה. על כל פנים מובן כמו שאמרנו לעיל שבראש השנה צריכים לנהוג כמו כל הלכות תפלה אותה התפללה חנה בראש השנה עצמו וממנה למדנו את כל ההלכות.

מעלתה של כוונה פשוטה בתפלה.

עיקר העיקרים של תפלה זה שלא לקרוא בלבד אלא להבין מה אתה מוציא מפיך, ומה אתה מדבר עכשו עם בוראך. כל מלה ומלה שבתפלה היא פניה להקב"ה, והוא יודע את כל השקרים שלך, וגם את זה צריך לשים על לב. יש כמה קטעים שאומרים אותם ביחד כגון 'הַיּוֹם הָרַת עוֹלָם' וכדומה. אנחנו אומרים בתפלה, 'וְיָדַע כָּל פְּעוּל כִּי אֱתָה פְּעַלְתָּ וְיָבִין כָּל יָצוֹר כִּי אֱתָה יַצְרְתָּ' וכו', שביאורו הוא להאמין שהקב"ה הוא ברא אותנו והוא ברא פעל ויצר כל יצור ויצור שיש בעולם. ושאיתנו הוא שכל העולם ידע ויאמין בזה. וכן שהוא מאמין שמזכירים לאדם את כל הנשכחות כולם, כל מילה שאמר אי פעם, וגם על זה צריך להתוודות. וכן 'דוֹרְשֵׁיךָ לְעוֹלָם לֹא יִפְּשְׁלוּ', שמבקשים מהקב"ה שידון אותנו לכף

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהֶו זְצוּק"ל

נִצְבִּים-וִילֵךְ - תִּשְׁנִי' - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהֶו זְצוּק"ל

הַקֶּשֶׁה שֶׁהָיָה הָאֲר"י הַקָּדוֹשׁ הָיָה מִתּוֹדָה בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהָיָה בְּזוּהָר אֹמֵר שֶׁאֵין לְהַזְכִּיר עֲוֹנוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה? אֵלָּא, אֹמֵר הַמַּהֲרָח"ו שֶׁהָאֲר"י ז"ל הָיָה מִתּוֹדָה בֵּין הַתְּקִיעוֹת, בֵּין סֵדֶר תִּשְׁר"ת לְסֵדֶר תִּשְׁ"ת, וּבֵין סֵדֶר תִּשְׁ"ת לְסֵדֶר תִּר"ת. וְהֵשִׁיחַ הָיָה מִתּוֹדָה בְּסוּף. וְגַם כֵּךְ הָיָה מִתּוֹדָה בַּלֶּשֶׁת, וְטַעְמוֹ שֶׁאֵזָז זֶה זְמַן שֶׁאֵין שָׁטָן וְאֵין מִקְטָרִים וְאֵין שׁוֹם מִפְּרִיעִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל. וְהֵנָּה כְּתוּב שֶׁכְּתוּב בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים אֵין שׁוֹם שְׁלִיטָה לְשָׁטָן. (וּבִאֲמַת עֵינֵינוּ רֹאוּת שֶׁהַיּוֹם גַּם מִי שֶׁעֵדִין לֹא נִמְנָע מִלְּנִסּוֹעַ בִּימֵים שֶׁאֲסוּר לְנִסּוֹעַ בָּהֶם עַל פִּי הַתּוֹרָה, אֵף עַל פִּי כֵן בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים לֹא נִסְעִים וְבָאִים לְהַתְּפַלֵּל. הַרְבֵּי חֵיד"א ע"ה דִּרְשׁ אֶת הַפְּסוּק (שְׁמוֹת כ"א) 'אֶךְ אִם יוֹם אֶזְכֹּר יוֹמִים יַעֲמֵד לֹא יָקָם כִּי כִסְפּוֹ הוּא', אִוֹדוֹת הָאֲנָשִׁים שֶׁבָּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהַתְּפַלֵּל רַק יוֹמִיִּים בִּשְׁנָה, בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְאֹמֵר 'שֶׁלֹּא יוֹקָם', כְּלוּמָר שֶׁאֵין זֶה עוֹזֵר כְּלוּם, אֵלָּא צָרִיךְ לְבֹא כָל הַשָּׁנָה. אֲבָל אֵף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְקָרֵב אֶת הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים בְּיוֹם כִּיפּוּר אֹלֵי יֵאָהֲבוּ אֶת הַתְּפִלָּה וְיִתְחִילוּ לְבֹא בְּכָל הַשָּׁנָה.)

הַכֶּנֶת הַמֵּאֲכָלִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שִׁיחֵיו בְּתַכְלִית הַהִידוּר.

הֵנָּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל מַעֲשֵׂינוּ הֵם לְסִימָנָא טַבָּא. אוֹכְלִים דְּבָרִים שִׁישׁ בָּהֶם סִימָנִים טוֹבִים לְכָל הַשָּׁנָה, וְעוֹשִׂים דְּבָרִים שִׁישׁ בָּהֶם מִשּׁוֹם סִימָנִים טוֹבִים לְכָל הַשָּׁנָה. צָרִיכִים לְחַשׁוֹב עַל אוֹתָם הָעֵינִינִים וְלִתְכַנֵּן כִּבְר מֵהַיּוֹם שִׁיחֵיו כּוֹלֵם מוֹכְנִים וְכֹשֶׁרִים לְמַהֲדָרִין. לְמַשֵּׁל צָרִיךְ שִׁידָאג שֶׁכָּל הִירְקוֹת שֶׁמֵּבִיא לְלִיל הַסֵּדֶר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שִׁיחֵיו כְּשֶׁרִים וְנִקְיִים מִכָּל בַּעִיָּה שֶׁל טַבֵּל וְעִרְלָה, וְגַם שִׁיחֵיו הִירְקוֹת הַמוֹעֲדִים לְתוֹלְעִים אוֹ שִׁישׁ בָּהֶם חֲשֵׁשׁ תוֹלְעִים, שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָּהֶם שׁוֹם תוֹלְעִים. גַּם יִזְהַר מִגְזֵל שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַפִּירוֹת וְהִירְקוֹת גְּזוּלִים אֲצֵל הַמוֹכֵר. גַּם הַבֶּשֶׂר שֶׁקוֹנֶה צָרִיךְ לְהִיטֵר כֶּשֶׁר בְּתַכְלִית. פֶּעַם נִכְנָס אָדָם לְקִנּוֹת בֶּשֶׂר אֲצֵל קַצֵּב, וְשָׁאֵל אוֹתוֹ אִם יֵשׁ אֲצֵלוֹ בֶּשֶׂר כֶּשֶׁר כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. אִמְרוּ לוֹ הַקַּצֵּב שֶׁהַבֶּשֶׂר שֶׁלּוֹ כֶּשֶׁר בְּתַכְלִית. אִמְרוּ לוֹ מִי יַעֲיִד שֶׁכְּדַבְּרִיךְ הוּא? אִמְרוּ לוֹ רֹאֵה עַל הַקִּיר כְּמֵה צִדִּיקִים תְּלוּיִם, וְהִרְאֵה לוֹ שִׁישׁ לֹא תִּמּוֹנָה שֶׁל חֲזוֹן אִישׁ זֶ"ל וְשֶׁל עוֹד רַבָּנִים גְּאוּנֵי עוֹלָם, וְהִרְאֵה לוֹ גַּם תִּמּוֹנָה שֶׁל אֲבִיו ז"ל שֶׁהָיָה עִם זָקֵן... בְּכָל אֹפֶן לֹא סוֹמֵךְ עֲלָיו וְהֵלֵךְ לְבַרֵּר אֵיךְ הַהֶכְשֵׁר שֶׁל הַבֶּשֶׂר שֶׁלּוֹ וְאִמְרוּ לוֹ שֶׁזֶה לֹא בֶּשֶׂר חֶלֶק וְאֵין לוֹ מִשְׁגִּיחַ צְמוּד כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. חֲזֹר אֵלָיו וְאִמְרוּ לוֹ אִם אֵלּוֹ שְׁתִּלּוּיִם עַל הַקִּיר הֵיוּ הַמוֹכְרִים וְאֵתָה הִיִּיתָ תְּלוּיִם עַל הַקִּיר, הִיִּיתָ סוֹמֵךְ עֲלֵיךְ וּמִשְׁלֵם לָךְ כָּל מֵה שֶׁתִּדְרֹשׁ. אֲבָל עֲכָשׁוּ שֶׁהֵם תְּלוּיִם עַל הַקִּיר וְאֵתָה הַמוֹכֵר אֵין אֵנִי סוֹמֵךְ עֲלֵיךְ. עַל כֵּן לֹא יִקְנֶה רֹאשׁ כֶּבֶשׂ אִם יֵשׁ עֲלָיו רַק סֶפֶק אִם זֶה חֶלֶק. גַּם יִרְקוֹת שִׁישׁ בָּהֶם סֶפֶק שֶׁל תוֹלְעִים לֹא יִקְנֶה לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה. הַיּוֹם בְּגוֹשׁ קִטִּיף דֹּאגוֹ לָנוּ שֶׁנוֹכֵחַ לְקִיָּם אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁל סִימָנֵי לִיל הַסֵּדֶר כְּדַבְּעֵי וְכָל זֶה צָרִיךְ הַכְּנָה מוֹקְדָמַת כִּבְר מַעֲשֵׂו.

פִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מֵאֵד.

הַשְּׁבֻעָה נִקְרָא בְּפִרְשָׁה (דְּבָרִים ל' י"א) 'כִּי תִמְצָנָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֶנֶכִּי מִצְוֶה הַיּוֹם לֹא תִפְלֹאֵת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רִחֲקָה הוּא. (י"ב) לֹא בְּשָׂמִים הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ

חֶמֶס בְּאַרְצֶךָ שֶׁד' וְשֶׁכֶּר בְּגִבּוּלֶיךָ וְקִרְיָתָהּ וְשֶׁעָרֶיךָ תִּהְיֶה, צָרִיךְ לְהַתְּכוּן עַל יְרוּשָׁלַיִם, קָרִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֶמֶס וְלֹא אֵלּוֹ שֶׁשּׁוֹלְחִים אֶת הַחֶמֶס, בְּכָל זֶה צָרִיךְ לְהַתְּכוּן.

חֲצוּף מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם רֹעֵשׁ.

עוֹד דִּין אֹמֵר רַב כְּהֵנָּה, שֶׁחֲצוּף מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּבִקְתָא. מִקְשִׁים תּוֹס' מִצַּחֲקָה שִׁיחֵיו לְשׁוּבָה וְהַתְּפַלֵּל מִנְחָה שֶׁ? וְז"ל תּוֹס' (שֶׁמֶ"ד חֲצִיף) וְא"ת הַכְּתִיב 'וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּבָה בְּשָׂדֶה' (בְּרַאשִׁית כד) 'לֹא דִהֵּת מִיִּירֵי בְּהַר הַמּוֹרִיָּה כְּדֹאמְרִי בְּפִסְחִים פֶּרֶק הָאֵשֶׁה (ד' פח). לֹא כִיֻּצַּח שֶׁקְרָאוּ שְׂדֵה וְכוּ' א"נ בְּקִתָּא דְּהֵכָא מִיִּירֵי בְּבִקְעָה בְּמָקוֹם שֶׁרִגְלִין שֶׁמֶ בְּנֵי אָדָם לְעַבּוֹר וְהוֹלְכֵי דְרָכִים'. כְּלוּמָר שֶׁכּוֹנֶנֶת תּוֹס' לֹמֵר שֶׁבְּמָקוֹם הוֹמָה אֲנָשִׁים וְרֹעֵשׁ לֹא יַעֲמוּד לְהַתְּפַלֵּל. לְדוּגְמָה בְּתַחֲנָה הַמִּרְכְּזִית שִׁישׁ שֶׁמֶ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים עוֹבְרִים וְשׁוֹבִים וְכֵן יֵשׁ גַּם אוֹטוֹבּוֹסִים וְהַרְבֵּה רֹעֵשׁ, וְאֵדָם עוֹמֵד שֶׁמֶ לְהַתְּפַלֵּל, הָרִי זֶה חוֹצֵפָה לְדַבֵּר עִם בּוֹרָא עוֹלָם בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹה, יֵלֵךְ לוֹ וְיַעֲמוּד בְּצֵד בְּמָקוֹם שֶׁקֵּט. וְלֹא יֵאֵמֵר שֶׁאֵין זֶה נָאֵה לְהַתְּפַלֵּל בְּצֵד, שֶׁכֵּן כֵּךְ כְּתוּב בְּגִמְרָא. אֲבָל זֹאת יֵשׁ לְדַעַת שֶׁאֵם מִתְּכוּן לְשֶׁם שְׁמִים, לְמַשֵּׁל אִם עוֹמְדִים בְּחוּרִים וּמִנִּיחִים תְּפִלִּין לְאֲנָשִׁים בְּתַחֲנָה הַמִּרְכְּזִית בְּמָקוֹם הַכִּי רֹעֵשׁ, אוֹ עוֹמְדִים לְאַרְגֵּן מִנִּין בְּעִשְׂרָה וּמִתְפַּלְלִים, אִפִּילוֹ אִם זֶה בְּמָקוֹם מִרְכְּזִי כֹה לִית לָן בְּהַ זֶה דְּבַר חֲשׁוֹב מְאֹד.

'מִכְסָּה פִּשְׁעֵיו' בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

וְעוֹד דִּין אֹמֵר רַב כְּהֵנָּה בְּעֵינֵי תְּפִלָּה, "וְאִמְרוּ רַב כְּהֵנָּה חֲצִיף עָלֵי מֵאֵן דְּמִפְּרִשׁ חֲטָאֵיהִ". הַדִּין הוּא שֶׁעֲבָרֹת שְׁבִין אָדָם לְמָקוֹם אֲסוּר לְפִרְסָם. עֲבֹרֹת שְׁבִין אָדָם לְחַבְרוֹ צָרִיךְ לְלַכֵּת לְחַבְרוֹ וּלְסַפֵּר לוֹ מֵה חֲטָא כְּנָגְדוֹ וּלְפִיִּים אוֹתוֹ. בְּזוּהָר הַקָּדוֹשׁ מֵבִיא אֶת הַפְּסוּק שֶׁל 'אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פִּשְׁעֵי כִסּוֹי חֲטָאֵה'. וְשׁוֹאֵל עַל זֶה הֲלֹא מִצַּד אֶחָד כְּתוּב שֶׁצָּרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת פִּשְׁעֵיו, וּמִצַּד שֵׁנִי הָרִי כְּתוּב 'מִכְסָּה פִּשְׁעֵיו לֹא יִצְלִיחַ וּמוֹדָה וְעוֹזֵב יְרוּחָם', מִכָּאֵן שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹדִיעַ וּלְהַתְּוֹדוֹת עַל חֲטָאֵיו וְכִיֻּצַּד מִתִּישְׁבִּים שְׁתֵּי הַפְּסוּקִים? אֵלָּא אֹמֵר הַזוּהָר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמֶה שֶׁכְּתוּב אֲשֶׁרִי כִסּוֹי פִּשְׁעֵי מְדוּבָר עַל יוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁבּוֹ לֹא מִזְכִּירִים עֲוֹנוֹת וְלֹא מִתּוֹדִים עֲלֵיהֶם. אֲבָל עַל יוֹם כִּיפּוּר נֵאֵמַר 'מִכְסָּה פִּשְׁעֵיו לֹא יִצְלִיחַ', לֹמֵר שֶׁבְּיוֹם כִּיפּוּר מִצְוֹת הַיּוֹם הֵיוּ וִידוּי וְצָרִיךְ לְהוֹדִיעַ אֶת עֲוֹנוֹתָיו וּלְהַתְּוֹדוֹת עֲלֵיהֶם, וְאִדְרָבָה אִם מִכְסָּה פִּשְׁעֵיו בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים 'לֹא יִצְלִיחַ' חֵס וְשְׁלוֹם. (עֵיין בְּזוּהָר כֶּרֶךְ ג' וְיִקְרָא) פִּרְשָׁתָא אִמְרוּ דָּף קָא עוֹמֵד אִם מֵה שְׁלֹמֵד מִפְּסוּק זֶה עַל ת"ח שְׁחוּטָא פְּעִמִּים שְׁלוֹשׁ וְלֹא חוֹזֵר בּוֹ וְז"ל "אֲבָל ת"ח כֵּד ב"נ חֲטִי וְחָב זִמְנָא חֲדָא וְתִרִין וְתִלְתָא וְלֹא אֶהְדֵּר בֵּיהָ הָא חוֹבִי בְּאַתְגְּלִיָּא אֵינּוֹן וּמִפְּרִסְמִי לֹון לְעִילָא וּמִפְּרִסְמִי לֹון לְתַתָּא וְכִרְוִי אֲזִלִּין קָמִיָּה וּמִכְרִזִּי אֲסַתְלֵקוּ מִסְּחָרְנִיָּה דְּפִלְנִיָּא נִזִּיף הוּא מִמֵּאֲרִיָּה נִזִּיף הוּא לְעִילָא נִזִּיף הוּא לְתַתָּא וְוִי לִיָּה דְּפָגִים דִּיוֹקְנָא דְּמֵאֲרִיָּה וְוִי לִיָּה דְּלֹא חִיִּישׁ לִיקְרָא מֵאֲרִיָּה קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּלִי חוֹבִיָּה לְעִילָא הָדָא הוּא דְּכָתִיב (אִיּוֹב כ') 'גִּלּוֹ שְׁמַיִם עוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְּקוֹמְמָה לּוֹ', וְכֵד בְּרִי נִשׁ אֲזִיל בְּאַרְחָא דְּמֵאֲרִיָּה וְאַשְׁתַּדֵּל בְּפּוֹלְחָנִיָּה וְאַזְדַּמֵּן לִיָּה חֲטָאֵה חֵד כְּלָא מִכְסִּין עֲלוּי' עֲלֵאִין וְתַתֵּאִין דָּא אִקְרִי כִסּוֹי חֲטָאֵה"). וּמַהֲרָח"ו

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נִצְבִּים-וִילָךְ - תַּשְׁנִ"ז - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

מֵרַאִי מְקוֹמוֹת

נושא לפי כותרת

'נצבים' בראש השנה.

'יצירות' בדין משתיקה קטרוגים.

גם אם התרחק ביותר יוכל לשוב בתשובה.

התשובה שולחת את היסורים על אויביו.

מפני מה החמיצו מאה חביות יין לרב הונא?

חשב מאהבה הופכים עונות לזכויות (גם בעסקיו).

קריאת ימי הבריאה בחומש בימים של הבריאה.

מקצת שנה ככולה לעניין תשובה.

עדיפויות זמני אמירת הסליחות.

עטיפת הטלית לשי"ץ של סליחות בלילה.

ברכות התורה והשחר ליושנים לפני הסליחות.

צועק בתפלה ומגביה קול בתפלה.

כוונת הלב בתפלת שמונה עשרה.

כוונת הלב בתפלת שמונה עשרה.

שתי מקומות שאם לא כיוון בהם חוזר לכל הדעות.

שתי מקומות שאם לא כיוון בהם חוזר לכל הדעות.

דעת המ"ב בכוונה של ברכות התפלה.

הסדרת התפלה קודם ראש השנה.

הסדרת תפלות וברכות לא שגרתיות במהלך השנה.

הסדרת תפלת מוסף של ר"ח.

תרגול אמירת 'המלך הקדוש'.

אין להתאחר מלחסדיר לעצמו את התפלות.

הגבהת קול בתפלות.

גם בראש השנה אין להגביה קול בתפלות.

גם בראש השנה אין להגביה קול בתפלות.

מי שלא לומד תורה הרי הוא כעיוור וחרש בידי היצה"ר.

פְּשָׁרָה ולא שְׁפָרָה.

מעלתה של כוונה פשוטה בתפלה.

עניית י"ג מידות וקדיש לסליחות שדרך הלוויין.

'חלונות נגד ירושלים' שיתפלל בלבו על ירושלים מכל מקום.

חצוף מי שמתפלל במקום רועש.

'מכסה פשעיו' בראש השנה.

הכנת המאכלים של ראש השנה שיהיו בתכלית ההידור.

פי קרוב אליך הדבר מאד.

התשובה שמקבל בימים אלו צריכה להמשיך הלאה ולא

להיות רק לראש השנה.

מקור

דברים פרק כט ט י"א.

דברים פרק ל ב' ג' ד'.

ברכות ה' ע"ב.

על פי חז"ל

ראש השנה ב' ע"ב.

ד"ע.

משנה ברורה ד"ע.

ד"ע.

ברכות כ"ד ע"ב.

ברכות ל"א ע"א.

שו"ע או"ח סי' ק"א ס"א.

שו"ע סימן ס' ס"ה.

שו"ע סי' נ"א ס"ז.

שו"ע סימן ק סעיף א' ושם במ"ב.

בית יוסף סימן ק' ד"ה וכתב.

והלכה.

מאמר מרדכי.

שדה חמד.

ד"ע.

ברכות ל"א.

שולחן ערוך סי' ק' ס"ב.

מתוך תפלת חנה.

מתוך בן איש חי.

ד"ע מתוך חז"ל.

ד"ע מתוך חז"ל.

ד"ע מתוך ההלכה.

ברכות ל"ד ע"ב.

שם.

שם וע"ם הזוהר.

ד"ע.

דברים ל' י"א-י"ד.

על פי חז"ל.

הַשְׁמִימָה וְיִקְחָהּ לָנוּ וְיִשְׁמְעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה. (יג) וְלֹא מַעֲבָר לָיִם הוּא לֵאמֹר מִי
נַעֲבָר לָנוּ אֶל עֶבֶר הַיָּם וְיִקְחָהּ לָנוּ וְיִשְׁמְעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה. (יד) כִּי קָרֹב אֵלֶיךָ
הַדָּבָר מְאֹד כְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ. רבותי! התורה מעידה וכך אומר הקב"ה
שהוא יצר אותנו והוא יודע מה כחות הנפש שלנו, שאין הדבר בשמים או מעבר
לים אלא קרוב אליך, שהתורה נתנה לנו בכתב ובעל פה. אדם שהיה מלוכלך
ומזוהם כל השנה, יאמר איך יקבלו אותי? אומר הקב"ה רק תעשה את הפעולה
הראשונה ואת הצעד הראשון, וכבר הקב"ה יקרב אותך כמו שכתוב (שם ד') 'אִם
יִהְיֶה נִדְחָה בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבָּצֶה יְדֹנָד אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ. אם הקב"ה
מבטיח שהוא יקבץ ויקרב אותו הרי שהוא יעזור לו לעשות את כל מעשיו יותר
ויותר בקלות.

התשובה שמקבל בימים אלו צריכה להמשיך הלאה ולא להיות רק לראש השנה.
חז"ל גילו לנו שלעולם קוראים את פרשת נצבים לפני ראש השנה, יש והיא
מחוברת לפרשת וילך ופעמים שקוראים היתה לבדה. כתוב בזוהר הקדוש
שמלאכים באו והתייצבו על ה'. אבל אנו אין אנחנו מבקשים להתייצב על ה' אלא
להתייצב לפני ה', אבל שתהיה התפלה בכוונה ושהתפלה תהיה כללית עם כל
תפלות עם ישראל, בגדר נצבים היום 'כולכם'. וכן רומז הפסוק שאומר (דברים
כט י) 'טַפְּכֶם וְנָשִׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ מִחֻטְבַּת עֵצִיךָ עַד זָאֵב מִיָּמֶיךָ'.
שחטיבת עצים הוא רמז לראש השנה שחטב אברהם אבינו עצים לעקדת יצחק.
ושאיבת המים המוזכרת כאן היא שאיבת מים לניסוך המים שהיתה במקדש ביום
הושענא רבא, לומר שההתייצבות לא נגמרת בראש השנה וביום הכיפורים אלא
צריכה להעלות את האדם הלאה עוד ועוד גם בסוכות והלאה. צריך להיות לבו
של האדם חזק כארי שאפילו אם יהיה בקצה השמים הקב"ה יקבל את תשובתו.

יהי רצון שכל הקללות יהיו על אויבך ועל רודפיך אשר רדפוך.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

